

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemerologivm Ecclesiastio-Rubricisticum Novum

Halden, Johann Baptist

Brixinæ, 1717

§. I. De Feria V. in Cœna Domini.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39937

panæ, ut circa Solis occasum terminentur *Matutina*.

Antequam eæ inchoentur, accenduntur supra dictæ 15. Candelæ, & sex Cerei Altaris, simulque parantur unum, vel duo Opercula, quibus suo tempore, per unum aut plures Ministros, ad id deputatos, extinguantur.

Quid porro non modo in decantandis *Matutinis* Tenebrarum Ferie IV. V. ac VI. Majoris Hebdomadæ, sed etiam universim ultimò illius Sacræ Hebdomadæ Triduo in Ecclesijs tam Majoribus, quam minoribus in Choro sit observandum, accuratè exequitur Michaël Bauldry Manual. Sacrar. Cæremoniar. P. 4. c. 8. & Seqq. & post eum ac Arnaudum supra cit. Gerlacus Vinitor P. 6. à Tit 7. quos consule; uti & Libros ac Libellos,

totum *Officium Hebdomadæ Sanctæ, & Paschalis*, unà cum Rubricis, aut etiam Notis musicis separatim impressum, continentes: *Mystica* verò *Expositiones* Cæremoniarum, non modò in *Officijs* ac *Missis* sacrae hujus Hebdomadæ, sed etiam in reliquis per annum *Officijs Divinis*, ac *Missis* quotidie intervenientium, vide apud Gav. in Thesaur. Sac. Rit. Tom I. & II. ac fufius apud Guil. Durandum in Rationali Divinor. Officior. Joan. Belet, & Joan. Stephan. Durantum in Libr. de Ritib Eccl. Cathol. &c.

Quid autem in privata non modò *Matutini* ac *Laudum*, sed etiam reliquarum Horarum Recitatione, atque etiam aliàs Seqq. 3. diebus sit Observandum, dicitur §. 3. Seqq. sit igitur

§. I.

De Feria V. in Coena Domini.

HAc Die (utpote, Teste Bauldryo, Solennissimâ) Altare majus, seu illud, in quo hodie celebrabitur, parandum est pretiosioribus *Ornamentis albis*, ità tamen, ut ad subsequenter *Denudationem* Altarium facile removeri possint; *Cruce* quoque in

eo posita durante *Missa*, atque etiam dum canitur *Nona*, velata esse debet Velò *Coloris albi*; Idem est de *Cruce* illius Altaris, coram quo sit *Mandatium*, seu *Pedum Lotio*, quæ pariter testà esse debet velò albò. Reliqua verò *Altaria* omnia (exceptò illò, quod est in *Loco*,

pro

pro asservatione Vener. Sacramenti deputato) parata remanent ornamentis Coloris Violacei. Simili modo *Cruces in ijs posita*, uti & *Crux processionalis*, hoc est ea, quam Subdiaconus in hodierna Processione portabit, obvelata esse, ac remanere debent velis violacei Coloris: ut tamen praedicta Altaria post Vesperas facilius denudari possint, de eorundem Tobaleis removenda erunt antecederent aciculæ, seu spinulae.

Præter *Altare & Locum*, in quo hodie celebratur Missa Principalis, parandus insuper est quidam *alius locus* (qui quidem ex Decreto Sac. Congr. super Negoria Episcoporum. 6. Aug. 1591. deberet esse intra Ecclesiam) à priori illo distinctus, isque velis pretiosis (nequaquam tamen nigris) nec non Luminibus, floribus, ac Thymiamaterijs, quoad fieri potest, est exornandus, ita, ut, quod ibi apparet, *Solemnitatem*, ac *Splendorem*, non verò *luctum*, aut *tristitiam* ullò modò demonstrat: quia hic Locus, ut notat Gavantus, non est *Sepulchrum Defuncti*, sed Regia Christi Viventis, utpote qui verè vivit & regnat Triumphator Mortis, etiam in Repraesentatione suæ Nectis, ac Mortis: Unde & Crux in Loci hujus Altari posita velata esse debet velò *albi Coloris*; necnon *pendente*, ac in Ara principe, colloca-

ri in eodem 6. Candel, pulchrè elaborata cum totidem Gereis Ceræ albæ non tamen Reliq. Sanct. neq. Image.

Ad OFFICII DIVINI per hoc Triduum Recitationem quod attinet, Hodie ac Seqq. 2. Diebus, dictò Secretò *Pater noster*, ac *Ave Maria*, nec non ad Matutinum, & in Principio Primæ *Credo*, omnibus alijs prætermisissis, absolute incipitur, ac dicitur *Officium* ut in Proprio de Tempore, & ad *Matutinum* quidem, *Laudes*, ac *Vesperas*, id inchoat ab Antiphonæ primi Psalmi, in ijsque Antiphonæ perinde, ac in Festo Duplici, duplicantur; cum revera fiat *Officium Duplex*, & quidem 1. *Classis* hòc triduo.

In fine Psalmorum non dicitur *Gloria Patri* in ulla Hora, nec etiam in Responsorijs post Lectiones Nocturnor. Ad *Matutinum*, ac *Laudes Tenebrarum* in fine cujuslibet Psalmi extinguitur una ex 15. Candelis, positis in Candelabro triangulari, eò locò ante Altare in Cornu Epistolæ collocando, quò Subdiaconus consistere eo Tempore solet, quò Celebrans Introitum Missæ dicit: primò autem locò extinguitur ea, quæ est ultima in Latere Evangelij, deinde ab alio Latere, & sic successive sciam reliquæ. *Ceremonial. Episc. ac Ord. Roman.*

Post Versiculos Nocturnorum dicitur secretò *Pater noster* &c. nec

M 3

in 6

in fine pronuntiatur : *Et ne nos* *Et c.* nec dicitur *Absolutio*, nec pe-
zuntur, aut dantur *Benedictiones* an-
te *Lectiones* : in harum quoque fine
non dicitur : *Tu autem Et c.* primæ
tamen 3. *Lectiones*, desumptæ ex
Threnis seu Lamentationibus Jere-
miæ, terminantur per Verba illa :
Jerusalem, Jerusalem Et c. debentque
Litteræ Hebraici Alphabeti, singu-
lis Threnorum Versibus præfixæ, e-
tiam ab eo dici, qui legit eas *Le-*
ctiones.

Ad *Landes* omnia, ut in propr.
Loco : in ijs *Capitulum*, & *Hymnus*
non dicuntur. Versus, & *Antiphona*
verò ad *Benedictus*, ut ibi. Cùm
repetitur *Antiphona* post *Benedictus*,
suprema illa Candelabri triangula-
ris Candela, quæ omnibus alijs an-
te *Benedictus* circa eam extinctis, &
cæteris quoque sex, in Altari col-
locatis, sub decantato in Choro
Benedictus pariter, ut ibi, alterna-
tim extinctis (incipiendo à Versu :
ut sine timore) sola remansit inextin-
cta, accipitur de summitate Candela-
bri illius triangularis, & absconditur
in Cornu Epistolæ retro Altare, aut
aliò modò, ut lumen nullo modo ap-
pareat, ibique accensa tenetur, aut
manet, usque dum absolutò Officiò
rursus ostendatur : extincta autem sub
ultimo Versu Cantici *Benedictus*,
ultima Altaris Candela similiter
extinguuntur etiam reliqua *Lumi-*
naria, ac *Lampades* per Ecclesiam,

Post repetitam verò post *Benedictus*
prædictam *Antiphonam*, dicitur
Versus : *Christus factus est pro nobis*
obediens usque ad Mortem Et c. ut
ibi, omnibus, quamprimum is inci-
pitur, genua flectentibus : eò finito
dicitur *Pater noster* totum sub silen-
tio : Postea Psalmus *Miserere*, a-
liquantulum altiùs : quò absolutò,
ab Officiatore (qui manet genu-
flexus) sine *Oremus* dicitur simili
Voce Oratio : *Respice quasumus*
Domine Et c. & sic terminantur hoc
Triduo omnes Horæ, etiam *Ma-*
tutinum, si ex causa à *Landibus* se-
paretur : Quæ posteriores si decan-
tantur in Choro, finita prædicta
Oratione modestè aliquantulum fit
fragor ac strepitus (significans vel
Tenebras in Christi morte cum Terro-
motu, vel Concrepationem Judæ,
& Tumultum Cohortis ex mente Du-
randi) quò usque scilicet Minister
Candelam, à se tantisper abscon-
ditam, ac etiamnum ardentem
mox rursus proferens de sub Al-
tari in summitate triangularis Can-
delabri reposuerit : tum enim ve-
rò omnes surgunt, & in silentio
discedunt. Porro *occultata Cande-*
la, & rursus *ostensa Populo* [ut fra-
gor cesserit] vel signat Virginem Ma-
trem, in qua super Apostolos fides
excelluit; vel denotat ipsum Chri-
stum, mox redivivum futurum, ut
vult Amalarius; vel fidem Eccle-
siæ eo Tempore occultatam, ut

Duran-

Durandus in Rat. apud Gav. exponit. Quia verò nulla vel in Rubricis, vel in Gavanto fit exceptio, ideo censet Pifartus in Direct. Can. c. 6. Propr. de Temp. quòd etiam Lampas ante Venerabile extingui debeat, quæ tamen post factum fragorem sit reaccendenda, priusquam ultima Candela extingatur.

PRIMA, TERTIA, SEXTA & NONA (hoc Triduo in Choro Voce demissa juxta propr. Rubric. recitanda) dictis *Pater noster*, *Ave Maria*, & ad Primam *Credo*, inchoantur à Psalmis consuetis (qui ad PRIMAM sunt, ut in Festis per annum) usque finitis dicitur flexis genibus Versus : *Christus factus est pro nobis* &c, uti in Laudibus currentis Diei, & dicto secreto *Pater noster* Psalmus *Miserere*, eoque finito sine *Oremus* Oratio : *Respice, quasumus* &c. uti ibidem, at sine fragore.

Totò hoc Triduo non annuntiatur aliquid de Martyrologio, nec dicitur *Pretiosa*, nec aliquid aliud ultra prædicta. Tam ad Horas *minores*, quam *Vesperas* accenduntur hodie Cerei Altaris : sub *Nocturnis* ac Laudibus pariter quidem totò hoc Triduo accenduntur, at extinguntur, dum cantatur *Benedictus*, ut supra.

Ad MISSAM Feriæ V. In COENA DOMINI quod atinet, *Missæ private* [inquit Bauldry] *dici non*

debent regulariter hoc die, nisi ex necessitate, idque Tempore adeò congruo, & convenienti, ut Populus non distrahat ab Officijs Divinis, & cum Licentia Superioris ; imò verò extat Decretum Sac. Rit. Congr. de anno 1608. 17. Sept. quò omnes de Clero, etiam Canonici, Eucharistiam sumere de manu Celebrantis Feriâ V. in Coena Domini juxta morem Universalis Ecclesiæ jubentur; idque conformiter Canoni Soteris in *Coena dist. 2. de Consecr.* ac in memoriam, quòd Christus Dominus hac die manu propria omnes Apostolos Communicavit : quòd tamen Decretum non omni in loco æqualiter receptum esse ipsa Experiencia ac Praxis docere videntur. Videri possunt Jo. Azor *L. 10. c. 24. q. 5.* Franc. Suarez *To. P. 3. D. 40. S. 2.* necnon Sotus, Navarrus, & Gob. Tr. 4. à. n. 46. & Tr. 3. n. 219. Rectè etiam addidit Bauldryus suo Pro-nuntiato particulam : *regulariter* ; nam incidere potest Calus, quò *Missæ private* solito plures (ante finitam tamen *Missam solennem*, & ante inchoatas Dici illius *Vesperas*) non modò possunt, sed etiam debent dici hac Die, ut cum *Festum S. Josephi* incidit in Feriam V. in Coena Domini, prout incidebat anno 1693. Quem Casum prævidens Sac. Rit. Congr. anno 1692. 13. Septembr. edidit Decretum Generale, quò statuit : In tali Occurrentia *Officium*

scium de S. Josepho transferendum quidem esse ad aliam diem juxta Rubricas Breviarii Romani, & Decreta ipsius Congregationis, attamen *Præceptum audiendi Missam, & vacandi ab Operibus Servilibus*, non esse transferendum, sed servandum omnino in prædicta Feria V. majoris Hebdomadæ, ac eapropter per Ordinarios Locorum accuratè providendum, ut eo die aliquæ *Missæ privata* (verumtamen ante Celebrationem solitæ Missæ Conventualis celebrandæ) non desint quidem pro *Præcepti adimplemento*, haud tamen propterea antiquus mos Cleri (in Missa solenni ejus diei, quò Ecclesia Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti Institutionem, & Memoriam recolat, more laico communicare soliti) summa Religione hactenus retentus, ullatenus omittatur. Quod ipsum observandum erit, si Festum Annuntiationis B. M. V. occurrerit in prædicta Feria V. aut aliquod aliud *Festum fori* in aliqua Diocesi. Comunicare autem debent Presbyteri ex *Concil. Braccar. 3. cap. 3.* cum Stola de collo pendente, & Sacerdotes quidem ac Levitæ ante Altare intra ipsum Presbyterium, Populus verò extra Presbyterium, seu Chorum ex *Concil. Tol. 4. c. 17.* (ut citat Dominic. Macrus) &c. Quod tamen ultimum hodie multis in Locis non amplius est in usu, Si quoque si-

ne Stola Presbyter more Laico Communicet, non delinquere illum mortaliter, absente Scandalò & Contemptu, tradunt D. D. apud Bonac. D. 4. q. 6. p. 2. Propr. 2. An in *Cena Domini*, aut *Parascere* alicubi, aut aliquando bis liceat eidem Parocho Celebrare, discuit Gob. Tr. 3. à. n. 187.

MISSA. SOLENNIS, quantum fieri potest, cantanda est hodie à Superiore Loci: Cui Ministri in Dalmaticis & Tunicellis perinde ac in Missa solenni festiva, assistere debent ibi, ubi adhibentur: quia & hæc est Missa solennis, & festiva. *Arnaud. Tr. 1. P. 4. Tit. 8. n. 2.*

In Principio *Missæ* (sive solenniter dicatur, sive non solenniter) omittitur hodie quoque post *Introibo* Psalmus: *Judica me DEUS* &c. & *Gloria Patri* ad *Introitum*, & ad finem Psalmi *Lavabo*. Dicuntur tamen *Gloria in excelsis* (à cuius initio usque ad finem pulsantur Tintinnabula, & usque dum totum à Musicis fuerit decantatum, etiam Campanæ, & Organa, quæ Tintinnabula postea silent, adhibitis eorum locò Instrumentis seu Crepitaculis ligneis usque ad *Gloria in excelsis* in Sabbato Sancto) item *Credo*, ac *Oratio Unica*. *Præfatio* de S. Cruce; *Communicantes* autem, ac *Hanc igitur*: &c.: *Qui pridie* propria, ut ibi. Non datur Pax (in Detestationem Osculi Judæ) dici-

dicitur tamen de More: *Dona nobis Pacem*, quod dicitur in Missa

Poriò in hac Missa duas hodie ad minimum Hostias Majores Celebrans offert ac consecrat, unam nempe pro hodierno suo Sacrificio, unà cum toto Sacro Sanguine in eo ablumendam; *Alteram* verò pro die subsequente, quò non *consecrat*, sed tantum *sumit* [sub una solum specie] Sacramentum jam pridie consecratum: quòd si alicubi sit moris, uti est in hac nostra Superiore Germania, ut in eleganter constructo Cenotaphio Die Parasceves ac Sabbati Sancti exponatur Venerabile Sacramentum in Hierotheca [quam vulgò *Monstrantiam*, seu *Ostensorium* appellamus] tunc in tali Loco etiam *tertia* Hostia Major, si aliqua jam antecederet consecrata non adsit, in hodierna Missa erit offerenda ac consecranda, uti & *Hostiæ minores* tot, quot pro hodie Communicaturis, aut etiam pro Infirmis hoc triduo Communicandis, sufficient: cum hoc tamen discrimine, quòd Hostiæ illæ majores [seu duæ tantum sint, seu tres] super eandem patenam sint offerendæ; at verò minores Sacra Pyxidi, vulgò *Ciborium* dictæ, alterive simili Thecæ Eucharisticæ [remotò Tempore oblationis operculò] super ipsum Corporale prope Calicem, collocandæ, imponi debeant, ac Unà cum majoribus,

N

intentione ad eas directâ, offerri, attamen absque ejusmodi Thecæ, etiam oblationis Tempore, interveniente Elevatione: factâ tam majori, quam minorum Hostiarum Oblatione, Minorum Pyxis inter Calicem & Secretarum Tabulam, Si spatium patitur, à Celebrante est collocanda; Majorem verò in crastinum reservandam [seu Una sit, seu duplex &c.] in parte dextra Corporalis è regione illius Hostiæ, quam hodie sumet, collocabit; nec tamen cum hac posteriore, aut illam, aut ullam aliam elevabit post factam illarum Consecrationem. Quamvis in hodierna Missa solenni non detur Pax [ex causâ supra indicatâ] nihilominus tamen ad tertium *agnus DEI* dicitur pro more *Dona nobis Pacem*. In eadem Missa Solenni Celebrans ante Ablutionem digitorum reverenter ponit Hostiam reservatam in alio Calice, sub Sacri Sanguinis sumptione, cum Patena, Palla, ac Velo parvò, eoque albò, à Diacono ad se allato, quem Diaconus primùm Pallâ, deinde patenâ cooperit, & expanso desuper prædictò velò in medio Altaris collocat, positò prius post Sacri Sanguinis sumptionem *Calice* altero *Missæ* in parte Evangelij super idem Corporale, Choro interim *Communione* cantante; quâ absolutâ Celebrans, post factam in medio genuflexionem, retrahit se aliquan-

quan-

quantulum ad latus Evangelij cum Subdiacono : Deinde Diaconus, profundè inclinatus in Cornu Epistolæ facit Confessionem, & quidem [saltem in Majoribus Ecclesijs] altâ & clarâ voce, cum Cantu, & in Tono, qui notatur in fine Cæremonialis Episcoporum. vel alias secundum Locorum consuetudinem. Post hæc Celebrans in Cornu Evangelij dat pro more Communicaturis absolutionem, eaque data, & dicto *Ecce agnus DEI* &c. communicat primò Diaconum & Subdiaconum, tum Sacerdotes, habentes stolam albam, vel pendentem à collo, vel ad modum Crucis ante pectus dispositam [nam utrumvis 1679. 30. Septembr. declarasse fertur Sac. Rit. Congregatio] deinde alios Clericos secundum Ordinem sui Gradus ad Altare accedentes [duobus Acolythis ante illud genuflexis, ac facie ad se invicem Versa linreum mundum extensum ambabus manibus per 4. angulos, velut jacens, durante sola Communione sustentantibus] ac denique ad Cancellos, linteò instratos, utriusque Sexus Laicos, incipiendo à Latere Epistolæ, curandòque ut omnia tum à se, tum à Ministris tam in hoc Actu, quàm etiam deinceps in Sequentibus peragantur eò Ritu, ac Modo, qui à Bauldryo P. 3. c. 11. a. 10. & P. 4. §. 9. a. 2. à n. 9. nec non à P. Hip-

polyto à Portu Vicentino in præstanti ac recens edito opere Liturgico-morali de Cultu DEI & Hominum P. 3. c. 1. per 3. artic. Aliisque fusè declaratur.

Finita prædictorum omnium Communionem, Celebrans ad Altare reversus infusò in Calicem Vinò Purificationem, ac deinde Ablutionem digitorum sumit, non extra Gradus Altaris, sed solitò locò, observatis tamen debitis genuflexionibus ob præsentiam in Ara SS. Sacramenti : hòc factò Subdiaconus *Calicem Missæ* eò modò extergit, quò in Missa solenni, illumque sine Velo rectum reportat ad Credentiam, facta prius ab ipso quoque in medio genuflexione : Celebrans autem ibi ad Cornu Epistolæ accedens dicit Communionem, & post dictum in medio *Dominus Vobiscum*, etiam Postcommunionem : Quotiescunque autem Celebrans (idem est de Ministris) accedit, vel recedit à medio Altaris, vel transit ante Sacramentum in Calice reservatum, profundam facit genuflexionem in reverentiam SS. Sacramenti, licet in calice lateat, & sub Velò; cùmque (osculato prius Altari, ac facta genuflexione) dicturus est *Dominus Vobiscum* non vertit se ad Populum in medio Altaris (nè Sacramento terga Vertat) Sed à Latere Evang. *Rubr. hic.* quæ omnia etiam oblete

vantur ad *Ite Missa est* (quod dicitur in hodierna Missa) & cum daturus est Benedictionem, dicto scilicet *Omnipotens DEus* genuflectendo, & in Latere Evangelij eam impertiendo (ut rursus moner hic Rubr.) non perficiendo Circulum, neque redeundo iterum in medium, sed statim se convertendo ad idem Latus Versus Altare, ut pariter hic contra Gav. Castald. & Arnaud. ex eo probar P. Hipp. à Portu, quod reditus ille foret inutilis; cum possit accedere ad Cornu Evangelij ex eo loco, in quo dat Benedictionem, & defacto in Missa coram venerabili Gavantus ipse, Arnaudus, & alij Doctores excludunt talem reditum: quænam ergo (inquit P. à Portu) disparitas?

Ad *Benedictionem* Ministri omnes genuflectunt, ut in Missa solenni, & se signant ad Initium Evangelij S. Joannis cum Celebrante, qui propter Reverentiam SS. Sacramenti non signat Altare (quia, ibi, ut notat Gav. infra citandus, immediate adest Auctor Benedictionum) sed tantum se ipsum, nisi dictum Evangelium forte legat ex Tabella, aut Libro; tunc enim prius etiam Librum vel Tabellam signat. Ubi demum ad illa Evangelij Verba: *Et Verbum Caro factum est* pervenerit, genuflectit Celebrans (& cum eo etiam Ministri) non nihil Versus Sacra-

mentum. Gavant. P. 4. Tit. 8. n. 8. Quæ omnia (NB) etiam in alijs Missis, coram SS. Venerabili Celebratis suo modo sunt observanda.

Communione ac Missa solenni prædictum in modum absolutâ, ordinatur ac instituitur Processio pro deferendo ad Locum paratum (qui deberet esse, per se loquendo, intra Ecclesiam, id est, in aliqua hujus Capella, seu Sacello) SS. Sacramento: instituitur autem eodem modo ac Ritu, qui ad hunc diem describitur in *Missali Romano*, fuscè verò, ac admodum practicè post Gavantum, Loc. cit. n. 9. & CEREMONIALE Episcoporum. L. 2. c. 23. exponitur à Bauldryo P. 4. c. 9. art. 3. Gerlac. Vinit. P. 6. Tit. 8. à n. 14. & P. Hippolyto à Portu Vincentino in Tract. Rubricistico cir. P. 3. c. 1. a. 3. Inter alia autem Notanda sunt nominatim Seqq. 1. non modò Velum parvum, quò rectus esse debet Calix, in quo deportatur Venerabile Sacramentum, oportet esse *Album*, sed etiam illud Velum oblongum, quò regendi sunt humeri Celebrantis, hodie deportaturi, & cras reportaturi idem SS. Venerabile, hodie quidem in *Pluviali albo* sine manipulo (Diacono & Subdiacono similis Coloris Paramenta, sibi propria, itidem sine manip. proprio, gestantibus) cras autem in *Casula Colo-*

vis nigri, cum manipulo. 2. Is, qui præfert Crucem (sive sit Subdiaconus, sive Alius) uti & duo Ceroferarij, neque cum ab Altari discedit Processio, neque, cum ad locum paratum ea pervenerit, genuflectunt cum alijs, sed semper in Loco congruo subsistunt, quasi immobiles. *Crux* autem illa *Processionalis* (à Subdiacono parata, id est induto Amictu, Albâ, Cingulô, & Tunicellâ Albi Coloris, sine manipulo, ac diverso ab eo, qui Officiatori unâ cum Diacono in Missa & Processione assistit, juxta Rubr. Missal. deferenda) debet esse recta *Velò Violacei Coloris*, ut loc. cit. monet Gavantus, & teste eodem, habet mos Romanus, quem quia etiam Bauldry P. 4. c. 5. n. 6. & c. 9. a. 1. n. 1. non modò ex Gavanto referre, sed etiam approbare videtur, vero similiter per errorem typi num. 7. ejusdem articuli Voci *Violaceo* Substituta est *Vox albo*. 3. Qui Comitantur hanc Processionem debent gestare Intortitia, aut saltem Candelas accensas, & illi quidem, qui à dextris incedunt, debent eas manu dextrâ deferre, manu verò sinistrâ ij, qui à sinistris, ad æqualem utrinque altitudinem elevatas, gestare; alteram verò manum tam hi, quàm illi vel admotam pectori tenere, vel deferendo Libro Rituali, aut precatório pariter occupare. 4. Quia in ijs

Processionibus, in quibus deferuntur aut circumferuntur Venerabile Sacramentum, *Locus dignior* censetur Is, qui vicinior est Venerabili Sacramento, ideo inter Incedentes ante Venerabile servatur hic Ordo, ut, qui sunt juniores in aliquò Corpore seu Collegio, incedant ante seniores, & si per angustiorum locum sit transeundum, junior præcedat, senior subsequatur, statimque dum angustiam loci transierint, eodem modò, quò prius, se jungant: Inter Incedentes verò *post* Venerabile oppositus servatur Ordo, ut scilicet seniores seu digniores incedant ante Juniores seu minus dignos, & si, per angustiam loci sit transeundum, Senior seu dignior præcedat juniorem, seu minus dignum: Ubi autem Procedentium dispar fuerit numerus, duo *ultimi* medium habebunt seniorem, qui etiam poterit solus, maxime si fuerit Prælati, aut loci superior, post alios incedere, siquidem sit in Agmine illorum, qui incedunt ante Venerabile: solent autem in Processionibus hujusmodi (in *Majoribus* saltem *Ecclesijs*) Clerici tam Regulares, quàm Sæculares (suo quilibet Ordine ac loco, pari passu, ac æquali inter se servata distantia) ante Venerabile incedere, post Venerabile verò seu Umbellam [vulgò Baldachinum] Loci Princeps, seu Prælati, si tales adsint, aut

certè Magistratus cum suis Civibus, quos inter primum locum obrinet ejus Caput, aut Governatores : incedunt autem omnes [& quidem ij, qui Prælati non sunt, bini & bini] detectis capitibus devotè Orantes, ac cum Intortitijs, seu facibus accensis, quæ sicuti ante Elevationem Sacramenti sunt accendendæ, ita non antè etiam extinguendæ, quàm Sacramentum depositum fuerit in eo Tabernaculo, in quo cum minorum quoque Hostiarum particulis, seu formulis [illuc ut infra deferendis] usque in crastinum asservabitur : id autem Tabernaculum eò modò debet esse conformatum, quò à Bauldryo P. 4. c. 9. a. 1. n. 4. Editionis novæ describitur; ejusque clavis ex Decreto S. R. C. de anno 1616. 30. Jan. nequaquam Homini laico, quantumvis nobili, concedenda, sed ei potius est tradenda, qui Sequenti die est Celebraturus. 5. Non est danda Benedictio cum Venerabili, uti Locò suprà cit. n. 9. lit. S. insinuat Gavantus; & quoniam ex Decreto Sac. Congr. Super Negoria Episcoporum. die 6. Aug. 1591. nec hodierna, nec crastina Processio cum Venerabili Sacramento instituenda est *extra Ecclesiam* [utpotè intra quam supponitur existere locus paratus pro eo asservando] ut alioquin interdum extra eam instituitur, v. g. in die Theophoriæ &c. nec Vene-

rabile defertur in Vase diaphano [vulgò *Monstrantiâ*] sed calicè penitus cooperto, ideo nec è Ritu, nec mente Ecclesiæ videtur esse, ut etiam per ipsum Templum eò modò circumferatur, quò alicubà circumferatur in Triduo antecinerali sub finem comprecationis 40. horarum, sed juxta Rubricam Missalis rectà hodie procedendum ad locum seu Sacellum, in quo asservandum est hòc triduo SS. Sacramentum, & cras similiter rectà inde procedendum cum Eodem per Templum ad Altare hodiernarum ac crastinarum functionum : imò P. Hippolytus à Portu Vicent. hic n. 13. vult, nec *Instrumentum ligneum* pulandum esse in hac *Processione*, citans pro se Bauldryum hic c. 9. art. 2. n. 3. verùm Bauldry ibi tantùm loqui videtur de Instrumento ligneo majore, quod triduo illò vicem sustinet majorum Campanarum, attamen toto eo tempore non nisi ad convocandum Populum adhibetur.

Clausò per Diaconum Tabernaculi illius ostiò, Celebrans, ac omnes alij (exceptò Subdiaconò Crucis prælatæ Bajulò, & utroque Ceroferariò) genuflexi manent, Orantes aliquantulum, ac postea (ubi non est consuetudo recitandi in eodem loco Vesperas) facta Sacramento reverenti genuflexione in Sacristiam redeunt, solis Cero-

ferarijs ardentibus etiamnum Candelas deferentibus, Thuriferarijs autem in hoc Reditu Crucem præcedentibus: Mox ut ad Sacrificium pervenit Celebrans, cum suis Ministris inclinatur se de more Imagini, quæ ibi est, depositisque ibi Pluviali ac Stola Albâ, cum aliquo Acolyto se confert in Chorum: quò ubi pervenerit dicto prius Secretò *Pater Noster* & *Ave Maria*, factoque sibi Signo Crucis incipit. Antiphonam *Vesperarum*, quam Chorus profectitur, quemadmodum & Psalmos (at omnia sine Cantu) uti in Breviar. Romano in Proprio de Tempore: dicuntur autem *Antiphona* ante & post Psalmos integræ, sicut in Festis Duplicibus. *Capitulum*, *Hymnus*, & *Versus* non dicuntur in Vesperis in hoc Triduo, sed repetitâ post ultimum Psalmum Antiphonâ, statim Celebrans subjungit Antiphonam ibidem positam ad *Magnificat*, quæ hodie est: *Cænantibus autem illis* &c. & pariter duplicatur, hoc est, integrè dicitur ante & post Canticum *Magnificat*, ei secundò dictæ subjungitur *Versus: Christus factus est pro nobis obediens usque ad Mortem*, postea *Pater noster*, *Miserere*, & Oratio: *Respice Quæsumus* ut supra in Laud. Col. Viol. *Hodie in Cathedrali fit Consecratio Sacror. Oleorum, & S. Chrijmatis.*

Dum dicuntur *Vesperæ Sacra-*

dos Cottâ (id est Superpellicè) ac stolâ albâ, nec non Velò Albò Circa humeros paratus, defert de Altari Ecclesiæ Particulas, seu formulas minorum Hostiarum, referendas pro Infirmis &c. (præcedentibus ipsum duobus Ceroferarijs, ac alijs, si fieri potest, ferentibus faces accensas) ad Locum, in quo Calix fuit positus, aliūve honestum, & decenter Ornatum: tum extinguuntur eæ Lampades, quæ ardent Ordinariè in Templo ante Tabernaculum Altaris, Ostium verò ejusdem Tabernaculi relinquitur apertum, nè Populus ibi ardoret, quod non est. *Cærem. Episc.* Hòc triduo omnes (cujuscunque sint Conditionis) transeunt ante CRUCEM, quæ est in Altari Majori &c. genuflectunt, exceptò Celebrante parato, nisi aliud suis locis notetur; Quia nempe hoc Tempore *fulget Crucis Mysterium*. Sac. Rit. Congr. apud Castald. in Prax. Cærem.

Ad HORAS hodie Col. Viol. Ad Missam, & Processionem Col. Alb. exceptò Crucis Processionalis Velamine, quod est Violaceum, ut dicitur.

Post *Vesperas* Celebrans indutus albâ parat se in Sacrificia stolâ duntaxat Violaceâ in modum Crucis ante pectus, Diaconus aliâ stola Diaconali (ejusdem Coloris) super sinistrum humerum, & Subdiaconus solâ albâ; atque ita pa-

gati procedunt cum alijs Ministris inductis Cortâ, aut Albâ, ad Denudationem *Altarium*, eam inchoando ab Altari summo, ante quod omnes genuflectunt, propter Crucem desuper positam, excepto Celebrante parato, qui tantum profundè se inclinat, ejus *Denudationi* alta Voce (ut exaudiri possit à Choro) præmittens Antiphonam: *Diviserunt sibi &c.* quæ tamen non duplicatur: Deinde Cantor aut Cantores incipiunt Psalmum: *DEUS, DEUS meus respice in me &c.* quæ Chorus prosequitur, atque etiam Celebrans (submissâ quidem, attamen intelligibili Voce) unâ cum suis Ministris: cum quibus interim remover tum ab ipso Altari summo, tum etiam à Cæteris Mappas seu Tobaleas cum Pallijs, & alijs Ornamentis, relietâ tamen in singulis Cruce velata, & Candelabris desuper positis: auferuntur etiam alia Ornamenta, si quæ adfunt, etiam Conopeum de Tabernaculo, in quo Ordinariè asservatur SS. Sacramentum, nisi in eo sint statuæ seu Imagines, tunc enim (apertò tamen ostiolò) præstat regi, & quidem velò Violaceò, ut vult Bauldry post citandus, Cantoribus interim Psalmum prædictum ita morosè decantantibus, ut Is non nisi denudatis omnibus Altaribus finiatur.

Factâ Altarium Denudatione

Celebrans, ejusque Ministri revertuntur in Sacristiam, ad faciendum ibi *Mandatum* (si alicubi statim fieri debeat) seu *Sedum Lotionem*, eò modò, quò præscribitur in Missali Romano, & fusè declaratur à Bauldryo P. 4. c. 9. a. 5. & 6. item Gerl. Vinit. P. 6. Tit. 10. Sacrista autem aufert *velum album* à Cruce Altaris summi, eamque rursus regit Violaceò usque in Crastinum: tunc enim summo manè tegenda est *velò nigro*, nisi ubi est consuetudo, ut etiam cras usque ad ejus Denudationem maneat cooperta *velò Violaceò*. Conopeum verò (ut notat supra cit. Bauldry art. 4. n. 6.) Tabernaculi SS. Sacramenti in quibusdam Ecclesijs semper est *Coloris Violacei*; quia est velut *Domus Regia Christi viventis*, ad modicum tempus absentis; in alijs verò est *coloris nigri*, ut sit conforme Paramentis Celebrantis, in alijs denique omnino denudatur, quia tunc est vacuum; & hic usus præ cæteris placet Bauldryo, utpote conformis usui Urbis, & præcipuè Basilicæ S. Petri, nisi Imagines circa prædictum Tabernaculum prostent; tunc enim & ipse vult illud contegi velò coloris Violacei; ejus verò Ostiolum semper manere debet apertum, ne Populus adoret, quod non adest amplius.

BENEDICTIO MENSAE hodie propria,

pria, uti & cras, ac perendie, ut suò locò, nempe in fine BREVIARII ac DIURNALIS, ubi discretè moner Rubrica, hodie & cras in fine Cœnæ non tantùm ante, sed etiam post Orationem : *Respice quasumus Domine &c.* dicendum esse (attamen Secretò) *Pater noster &c.* quod bene notandum, ac etiam observandum.

Ad COMPLETORIUM (sub quo hodie & cras non accenduntur cerei in Altari) non dicitur *Jube Domne*, nec *LECTIO brevis*, nec *Adjutorium*, nec etiam *Oratio Domica*, sed facta *Confessione*, & *Absolutione* incipitur à Psalmo : *Cum invocarem &c.* Dictis Psalmis dicitur : *Nunc dimittis*, eique dicto subjungitur Vers : *Christus factus est pro nobis Obediens &c.* ac reliqua, ut suprà ad *Laudes* : Sic enim usque ad *Vesperas Sabbati Sancti* exclusivè terminantur omnes *Horæ* in hoc *Triduo*, neque aliquid aliud additur.

SIGNUM pro *Salutatione Angelica*, & alijs totò, quò *Campanæ*

silent, Tempore datur *Tabulà* seu *Instrumentò ligneò*, omnibus ad id genulflexis : *Bauldry*. De *Benedictionibus Oleorum Sacrorum*, quæ fiunt ab *Episcopis* in *Cœna Domini*; uti & de *Reconciliatione Penitentium*, quæ fit eadem *Feria V. Cœnæ Domini*, videndum est *PONTIFICALE ROMANUM P. III. De Nonnullis quoque alijs huc pertinentibus utiliter videbis ENCHIRIDION, seu MANUALE Episcoporum*, appressum Tomo 2. Gavanti [qui illius est Auctor] Verbo : *Eucharistia* : ubi inter alia habetur. In *Ecclesijs parochialibus* asservari quidem posse *S. Eucharistiam* extra hoc triduum in *Altari majori*; at verò in *Ecclesijs Cathedralibus Tabernaculum SS. Sacramenti* non debere esse in *Altari majore*, idque propter *functiones Pontificales*, quæ fiunt versis renibus ad *Altare*, constat ex *Decreto Congreg. Episcop.* de anno 1594. Ne autem fiat *Concio capite recto* *Coram SS. Sacramento* in *Altari* exposito, definit *S. R. C.* 1630. 16. Febr. apud cit. Gav.

§. 2.

De Feria VI. in Parasceve.

PARASCEVE vox græca est, significans *Præparationem*, per

Antonomasiam tributa huic *Feria*, quòd ea die, quâ *Servator noster* affi-